

س دري و پښتو کتاب های مکتب افغانستان صنف ۱۰، ۱۱، ۱۲ برای آمادگی کانکور

گرد آورنده و ترتیب کننده: محمد هارون نجیمی

Ketabton.com

APRIL 2018
KANKOR STUDENT
Mohammad Haroon Najimi

پیشگفتار

هر کس برای یاد گرفتن درس، از میتود های متعدد درسی استفاده میکند تا بهتر یاد بگیرند من همچنین از راهکاری استفاده به عمل آوردم که نتیجه مثبت برایم حصول شد این روش برای شما هم تقدیم میکنم تا بتوانید مشکل های خود را بطور آسان حل نمایید. احوال شاعرین پشتو و دری بطور فشرده از کتاب های مکتب در اینجا جایگزین شده است تا بتوانیم مسائل پراکنده بطور آسان یاد بگیریم.

خوانندگان عزیز اگر هر نوع مشکل در این فصل دیده شد به آدرس های ذیل مراجعه کنید:

Facebook: <https://www.facebook.com/Haroon Najimi>

Skype: ha.najimi

Email add: har.najimi@gmail.com

Phone: +93-728-623-053

با احترام

محمد هارون نجیمی

بخش اول: مضمون دری

شاعران و دانشمندان خارجی بیرون از ملیت افغانستان

شماره	شاعر و نام پدر	قرن	سال و محل تولد	سال و محل دفن	آثار و معلومات مختصر
1	ویکتور هوگو فرزند سوم لیوپولد ریگزیرت، پدرش در اردوی ناپلیون سمت جنرالی داشت		۱۸۰۲ م در فرانسه	۲۲ می ۱۸۸۵ م جشم از جمان فروست	ناول هانس آیلند، کلیسای نوتردام پاریس، کارگران دریا، تاریخ یک جنایت، مردی که میخندد و کتاب معروف بینوایان است که تقریباً به تمام زبان های زنده دنیا ترجمه شد، قهرمان اصلی این اثر مردی به نام ژان والژان است. او یکی از نماینده مکتب رمانتیزم بود.
2	اناتول فرانس		۱۸۴۴ م	۱۹۲۴ م	بیشتر از سی سال عضو مجمع علمی فرانسه بوده و جایزه نوبل را در سال ۱۹۲۲ م به دست آورده است.
3	تولستوی		۱۸۲۸ م	۷ نوامبر ۱۹۱۰ م در ایستگاه را آهن آستاپوفو	جنگ و صلح: ۵، ۷، ۱۴۰۰، آنکارینا، رستاخیز، اعتراف، بهترین داستانهای کودکان و نوجوانان، شیطان، هنر چیست، خدواند حقیقت را میبیند اما صبر میکند، محکوم بیگناه، پول و شیطان. او نماینده یکی از مکتب های ریا لیزم بود.
4	ایون سرگیوچ تورگنیف		۹ نوامبر ۱۸۱۸	۳ سپتامبر ۱۸۸۳	شاعر و نمایشنامه نویس روس بود که نخستین بار توسط او کشور های غربی با ادبیات روسی آشنا شده اند.
5	الکساندر سرگیوچ پوشکین		۶ جون ۱۷۹۹ م در مسکو	۱۰ فبروری ۱۸۳۷ م در سن پترزبورگ	سبک رومانتیزم است او بنیانگذار ادبیات روسی مدرن به حساب می آید و برخی او را بزرگترین شاعر میدانند.

6	میخائیل لومونوسف		۱۷۱۱م	۱۷۳۵م	او در اکادمی علوم پترزبورگ روسیه و دانشگاه ماربورگ آلمان درس خواند. او مؤسس دانشگاه مسکو است که تا امروز به نام او یاد میشود.
7	فریدریش فروبل	۱۹ م			دانشمند پیداگوژی سوییسی است که بنیان گذار آموزش کودک محوری بود.
8	ژان ژاک روسو	۱۸م	۱۷۱۲ م	۱۷۷۸ م	متفکر سوییسی است.
9	بوکاچیو		۱۳۱۳م	۱۳۷۳م	از شهر ایتالیا است. یکی از اصلاحگران زبان ایتالیایی است همچنین او از مقامات دولتی شهر فلورانس بود. به سبب گرد آوری قصه هایی که در کتاب «دکامرون» تألیف شده است. قصه نویسی را در ۷ سالگی آغاز کرده است.
10	گابریل گارسیا مارکیز نام پدر کلانش نیکولا مارکیز		مارچ سال ۱۹۲۸م در دهکده آرکاتاکای کشور کولمبیا		اولین داستانهای سومین استعفا، اولین ناول ایش توفان برگها، بزرگترین اثرش صد سال تنهایی در ۳ سال تکمیل کرد.
شاعران و دانشمندان افغانستان ۱					
شماره	شاعر و نام پدر	قرن	سال و محل تولد	سال و محل دفن	تعداد ابیات
11	حکیم جمال الدین بن یوسف بن زکی بن موید ملقب به جمال الدین و معروف به حکیم نظامی گنجوی	۶ ه.ق	سال تولد معلوم نیست اما داکتر صفا سال ۵۳۰ ه.ق میداند زادگاه وی شهر گنجه کشور آذربایجان	۶۱۴ ه.ق مدفن او گنجه است	۲۸۰۰۰
					بزرگترین اثرش خمسه میباشد که خمسه شامل کتاب های: مخزن الاسرار، لیلی و مجنون، خسرو و شیرین، هفت پیکر یا بهرام نامه و اسکندر نامه است. دیوان قصاید

12	حکیم ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی	۶	۴۷۳ هـ تولد شده است مکه و بعد از آن به بلخ، سرخس، نیشاپور و مرو زیست کرده است.	۵۴۵ هـ ق	حدیقه الحقیقه، سیر العباد الی لمعاد، کار نامه بلخ، مثنویهای به نام عقل نامه، عشقنامه و غیره میباشد.
13	عبدالله بن محمد انصاری هروی	۵ هـ ق	۳۹۶ هـ ق در هرات	۴۸۱ هـ ق در هرات	مناجات نامه، رساله دل و جان، رساله واردات، کنز السالکین، قلندر نامه، محبت نامه، الهی نامه، نصاب، زاد العارفین، هفت حصار
14	مشرف الدین مصلح بن عبدالله سعدی شیرازی	۷ هـ ق	۶۹۱ هـ ق در شیراز	۶۹۴ هـ ق در شیراز	بوستان یا سعدی نامه در سال ۶۵۵ هـ ق نگاشته شد و در سال ۶۵۶ کتاب گلستان دارای ۸ باب نگاشته شد.
15	سکاکي: سراج الدین ابو يعقوب يوسف خوارزمي	۶ و ۷ هـ ق	۵۵۵ هـ ق	۶۲۶ هـ ق	از ادبای معروف عربی بود که کتاب مفتاح العلوم از کتب وی است.
16	مولانا جلال الدین محمد بلخی فرزند سلطان العلما بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی		۶۰۴ هـ در بلخ	۶۷۲ هـ در قونیه	۲۷۰۰۰ بیت در ۶ دفتر است. مثنوی معنوی

17	ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری		روز جمعه ۱۳ شوال سال ۱۹۴ هـ ق در بخارا	متوفی ۲۰۵ هـ و به عمر ۶۲ سالگی وفات نمود	۶۰۰۰۰۰ احادیث را در طول ۱۶ سال تکمیل نمود.	احادیث البخاری
18	شیخ فریدالدین محمد عطار		۵۱۳ هـ ق - نیشاپور		۱۰۰،۰۰۰	دیوان قصاید و غزلیات ، مصیبت نامه، الهی نامه، خسرو نامه، پندنامه، اسرار نامه، جواهر نامه و تذکره اولیاء ...
19	رشیدالدین وطواط	۶	بلخ		۲ زبان مهارت داشت دری و عربی	تحصیلاتش در مدرسه نظامیه پایان کرد. حدائق السحر فی دقائق الشعر
20	شمس قیس رازی	۷ هـ	ری			المعجم اشعار العجم
21	سید علی بن هارون بن ابوالقاسم معروف به قاسم انوار	۹ هـ		۸۳۸ هـ ق در هرات		دریجه شما به سوی روشنائی دیوان اشعار و مثنوی های انیس العارفین و مقامات العارفین
22	عرفی شیرازی	۱۰ هـ	۹۳۶ هـ ق در شیراز	۹۹۹ هـ ق لاهور		
23	بابا فغانی شیرازی	۹ هـ				
24	ناصر خسرو بلخی	۵ هـ				
25	عراقی: فخر الدین ابراهیم متخلص به عراقی	۷ هـ			مجموع اشعارش به ۵۸۰۰ بیت میرسد.	

26	امیر علی شیر نوایی فرزند نظام الدین کچیکنه بهادر	۹ و ۱۰	۸۴۴ هـ ق در هرات	۹۰۶ هـ ق در هرات	۶۰۰۰ و پیش از ۳۰ جلد کتاب	خمس، حیرت الابرار، فرهاد و شیرین، لیلی و مجنون، سد سکندری، مناجات نامه و در صفحه ۵۹ صنف ۱۲
27	ابومنصور محمد بن احمد دقیقی بلخی	۴ هـ		۳۶۵ هـ	۱۰۰۰ بیت شهنامه به نظم در آورده شد.	اولین سراینده شهنامه دقیقی بلخی است که کار نا تمامش توسط فردوسی به تکمیل رسید. فولکلور صفحه ۱۶ صنف ۱۱
28	ابوالفضل بیهقی بن حسین بیهقی		۳۸۵ هـ در حارث آباد بیهقی	۴۷۰ هـ در غزنین	۳۰ جلد ام (در باره سنت مسعود بن محمود و از زوال دولت خوارزم شاهان تا غلبه سلجوقی در دست است.	تاریخ بیهقی (شرح در باره آل سبکتگین) و زینة الکتاب دریچه شما به سوی روشنائی ۱۳۹۶
29	ابوالمعانی میرزا عبدالقادر بیدل فرزند میرزا عبدالحق		۱۰۵۴ هـ ق عظیم آباد پتنه	۱۱۳۳ هـ ق چهارم صفر	۹۰۰۰۰	مثنوی عرفان، مثنوی محیط اعظم، مثنوی رقعات، مثنوی طلسم حیرت، رباعیات، چهار عنصر، نکات، طور معرفت و ...
30	جمشید شعله		۱۲۸۷ هـ ش در چاه آب ولایت تخار	۱۳۷۴ هـ ش در تخار یا زادگاهیش	کلیات چاپ شده دارای ۸۰۰ صفحه	تاریخ پهلوانان چاه آب، یاد داشت های زندان، جهاد ملت بخارا، حوادث لقی در شمال هندوکش، تفسیر سورة والعصر

31	دکتور عبدالاحمد جاوید میرزا عبدالصمد خان	۹ جدی سال ۱۳۰۵ ه ش در پایانچوک کابل و ریکاخانه	۹ اسد سال ۱۳۸۱ ه ش روز چهارشنبه در شهر لندن و در شهدای صالحین شهر کابل دفن میشود	از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۷ ه ش بیش از ۸۰ سخنرانی در محافل و مجالس داشته است.	صفحه ۱۴۷ کتاب دری مکتب صنف ۱۲ مراجعه کنید.
32	شاه عبدالله میگی بدخشی فرزند محمد سید خان و یا سعید خان	جرم بدخشان در سال ۱۲۹۱ ه ش	۱۳۲۷ ه ش به مریضی سل در شفابخانه علی آباد		ارمغان بدخشان، فرهنگ علما و فقهای افغانستان، تاریخ یفتلی ها، قاموس زبانهای آریایی افغانستان
33	غلام محی الدین انیس فرزند غلام نقشبند	ولایت غزنی تاریخ تولد مشخص نیست.	در زندان به مریضی سل		ندای طلبه یا حقوق ملت، بحران و نجات
34	عبدالرازق فانی	۱۳۲۲ ه ش در کابل	۱۳۸۶ ه ش روز دوشنبه ۳ ثور در امریکا		ابر و آفتاب، شکست شب، دشت آینه، ارمغانی جوانی، بارانه، آمر بی صلاحیت، که ۳ دانه اولی در کالیفورنیا چاپ شد

35	پوهاند عبدالحی حبیبی فرزند ملا عبدالحق	۱۲۸۹ هـ ش در کندهار در منطقه بامیزی	۱۳۶۳ هـ ش ۲۰ ثور و در شهدای صالحین کابل به خاک سپرده شد	به صفحه ۸۰ کتاب صنف ۱۲ دری مراجعه کنید. اولین داستان نویس پشتو در افغانستان «توریالی پینتنه». ۱۳۱۵ طلوع افغان چاپ شده است. آزاد همراه با افغانستان جریده را تاسیس کرده. تعداد چاپ کتاب به ۱۲۰ میرشد. در دوره ادب معاصر نگاشتن تذکره را آغاز کرد.
36	ابوالحسن علی بن جولوغ متخلص به فرخی در دربار سلطان محمودغزنوی		۴۲۹ هـ ش وفات یافته	ترجمان البلاغه، از قصاید وی حاوی، غزلیات، قطعات، ترجیع بند و رباعیات است. و در قصیدگویی درجه اول دارد. در عروض و نقد الشعر استاد بود
37	پروین اعتصامی فرزند یوسف اعتصام الملک پدر کلانش میرزا ابراهیم خان مستوفی	۱۲۸۵ هـ ش در ایران	۱۳۲۰ هـ ش بیماری محرقه یا حصبه در سن ۳۵ وفات یافت	

شاعران و دانشمندان افغانستان ۲					
شماره	شاعر و نام پدر	قرن	سال و محل تولد	سال و محل دفن	آثار و معلومات مختصر
38	حکیم ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشاپوری	آخر قرن ۵ و اوایل قرن ۶			از دانشمندان و ریاضی دانان و شاعران بزرگ میباشد. او معاصر سلطان شاه سلجوقی بود. وی بر علاوه از نجوم در فلسفه، طب و حکمت استاد بود. و همچنان ۶۰۶۰۰۰ رباعی به او نسبت میدهد.
39	ابوسعید ابوالخیر	۴ هـ			در خراسان بود که رباعیاتش را و سله بیان مطالب فلسفی و عرفانی کرد.
40	أبوالولید محمد بن أحمد بن رشد الأندلسی القرطبی معروف به ابن رشد		۵۲۰ هـ ق	۵۷۷ هـ ق	دانشمند مشهور اسلام است که در علوم طب و فلسفه شهرت جهانی دارد و بر علاوه او در علوم فلک و ریاضیات سرآمد روزگار خود بوده است.
41	امیر الشعرا ابوعبدالله محمد بن عبد الملک تخلص به معزی	۵، دوره سلجوقی			در بار معزالدين ملكشاه آلپ ارسلان میزیست. لقب امیر را هم ملک شاه برای وی عطا کرد. پس از فوت ملكشاه وقت خود را در هرات، نیشاپور و اصفهان گذراند و بعد به خدمت سنجر بن ملكشاه رسید و تا آخر عمر در دربار او ماند.

42	فیض محمد کاتب هزاره فرزند سعید محمد نام پدرکلانش خدا داد فرزند الله داد	۱۲۳۹ هـ ش در دهکده «زردسنگ» واقع قره باغ غزنی	۱۶ جدی سال ۱۳۰۹ هـ ش و در بالاجوی چندوال به خاک	تاریخ متقدمین: ۱۱۶۰-۱۳۴۸ نزدیک به ۲۰۰ سال دارای ۵۰۰۰ صفحه نگاشته کرده است. تحفة الحبيب: دوران وقایع جلد اول درباره سدوزایی و جلد دوم محمد زایی ها بحث میکند. سراج التواریخ: ۵ جلد است که امروز ۳ جلد در دسترس است. تاریخ عصر امانیه: به فرمان امان الله خان نگاشته شد. وقایع افغانستان، استقلال افغانستان، فیضی از فیوضات و بیشتر از ۲۰ جلد کتاب، رساله و غیره...
43	علامه صلاح الدین سلجوقی فرزند مفتی سراج الدین	۱۲۷۵ هـ ش در کنار قلعه اختیار الدین در شهر هرات	۱۳۴۹ هـ ش ما جوزا در شهادی صالحین به خاک	تجلی خدا در آفاق و انفس، افکار شاعر، نگاهی به زیبایی، مقدمه علم اخلاق، ترجمه اخلاق نیکوماسی ارسطو، جبیره، نقد بیدل، تقویم انسان، ترجمه کتاب محمد (ص) در شیر خوارگی و خرد سالی، افسانه فردا، تهذیب الاخلاق و چندین کتاب دیگر به زبان عربی. ۱۳۹۶
44	مولانا خال محمد خسته فرزند ملا رستم پنجشیری	۱۲۸۱ هـ ش در دهکده دهبار ختلان تاجکستان	۲۶ سنبله ۱۳۵۲ هـ ش روز دوشنبه	یادی از رفتگان، عقد ثریا، معاصرین سخنور ۱۷۹، تذکره خطاطان، تذکره نگاران، نفوذ دانش، فرقه ثالث، بیشتر ۱۵ کتاب مانده مهمترین خمستان ۶، ۲، ۲۴، نظم الحیات، رمز حیات، ضرب المثلها، دبیرستان، بلخ، موسیقیدانان و کارستان بلخ نام دارد.
45	قوام الدین ابوعلی حسن بن علی بن اسحاق ملقب به نظام الملک (خواجه نظام الملک)	۴۵۵ هـ ق	۴۸۵ هـ ق در سفری نهوند به وسیله ابوطاهر ارانی باکارد	سیاستنامه یا سیر الملوک برای جلال الدین ملکشاه فرزند الپ ارسلان سلجوقی نوشته شده است. برای قرن ۵ و نیمه دوم قرن ۵

46	مولانا نور الدین عبدالرحمن جامی فرزند نظام الدین احمد بن شمس الدین محمد معروف به جامی	۸۱۷ هـ.ق در هرات	بهارستان اثریست که از پیروی گلستان سعدی در سال ۸۹۲ هـ نوشته کرده است و در مثنوی خود از نظامی پیروی کرده است. و در شعرهای خود به سعدی و حافظ توجه خاص داشته است. این کتاب برای پسرش یوسف ضیاء الدین تألیف کرده است.
47	احمد شاه بابا	۱۱۰۱ هـ ش	۱۱۵۱ هـ ش
شاعران و دانشمندان افغانستان ۳			
شماره	شاعر و نام پدر	معلومات مختصر	
48	ظہیرالدین محمد بابر شاه فرزند عمر شیخ	بنیان گذار سلسله گورکانیان هند میباشد. او در سال ۸۹۹ هـ در سن ۱۲ سالگی در فرغانه به جای پدر به تخت نشست. بابر در سال ۹۱۰ هـ کابل را تصرف و پایتخت خود انتخاب کرد. او می گفت کابل از اقلیم چهارم است... از مختصر ولایت است. بابر در سال ۱۵۳۰م در اگره هند فوت میشود و جسدش بنابر وصیت ایش در کابل به خاک سپرده میشود و بجای او فرزندش همایون شاه به تخت کرسی منشیند. بابرنامه یا وقایع بابر که بنام «توزوک» بابر معروف است. به زبانهای مختلف در ترکیه، انگلستان، آلمان، فرانسه، هندوستان و چپان چندین بار چاپ گردیده است. توزوک از توز ترکی گرفته شده است به معنای آراستن و منظم کردن است که فرمانده نظامی برای لشکریان و سازمانهای وابسته استفاده میکرد. واقعه نامه یا بابرنامه: یکی از کتب جامع تاریخی در سده ۱۶م است که حوادث سالهای ۸۹۹-۹۳۶ هـ ق از جغرافیای افغانستان، آسیای میانه، و هندوستان به ویژه دوره تیموریان بحث میکند. به زبان ترکی چغتایی و با نثر ساده نگاشته شده است بعداً در همان روزگار توسط عبدالرحیم خانخانا فرزند بیرام خان به زبان دری ترجمه کرده است.	
49	غیاث الدین بن هماد الدین	اثریست بنام تاریخ عمومی در ۳ جلد است که وقایع آن از تاریخ بشر تا سال ۹۳۰ هـ ق بحث میکند.	

50	علاء الدولة سمرقندی	تذکرۃ الشعراً: اثری است که مدح و فضایل سه تن بنام علی شیر نوایی، مولانا جامی، و ابوالغازی سلطان حسین در آواخر کتاب است و این کتاب به تشویق امیر علی شیر نوایی تألیف شده است از همین خاطر بنام علی شیر یاد کرد.			
51	ابوالحسن نظام الدین احمد سمرقندی	مجمع النوادر یا چهار مقاله: ۵۵۰ تا ۵۵۲ هج تألیف شده است. در هر مقاله ۱۰ حکایت بیان شده است.			
52	عنصر المعالی کیکاوس بن سکندر بن قابوس بن دستگیر	مؤلف کتاب قابوسنامه که دارای ۴۴ باب میباشد برای فرزند خود گیلاشاه نوشته نموده است.			
شاعران و دانشمندان افغانستان ۴					
شماره	شاعر	تحصیلات	در کدام دوره و در خدمت کدام شاه	سفر هایش	در چند سالگی به شعر سرودن
1	رشید الدین وطواط	مدرسه نظامیه	به خوارزم رفت و در خدمت خوارزمشاهیان در آمد		MOHAMMAD HABOON "NAJIMI" ۲۰۱۲
2	شمس قیس رازی			خراسان، ماوراء النهر و خوارزم	ترجمه سما به سوی روستاها ۱۳۹۶
3	ابومنصور محمد بن احمد دقیقی بلخی		در عصر فرمانروایی خانواده بلخی الاصل سامانیان میزیست		
4	حکیم ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی		به در بار غزنویان راه یافت و شاهان غزنه را مدح میکرد		
5	مولانا جلال الدین محمد بلخی فرزند سلطان العلماء بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی		به دعوت سلطان علاء الدین کیتباد دوازدهمین پادشاه سلجوقی به قونیه رفت.	هرات، نیشاپور، مکه و قونیه	

6	ابوالفضل بیہقی بن حسین بیہقی	تحصیلاتش در نیشاپور تکمیل کرد بعد از آن به دربار سلطان محمود غزنوی		
7	پروین اعتصامی فرزند یوسف اعتصام الملک پدر کلانش میرزا ابراہیم خان مستوفی			۱۰ سالگی
8	شاه عبداللہ میگی بدخشی فرزند محمد سید خان و یا سعید خان	وی فاکولتہ حقوق علم سیاسی		
9	امیر الشعرا ابو عبداللہ محمد بن عبدالملک تخلص به معزی	ملک شاه بن آلپ ارسلان میزیست	ہرات، نیشاپور و اصفہان و بعد به خدمت سنجر بن ملکشاہ رسید	دریچہ شما به سوی روشنایی ۱۳۹۶
10	ویکتور ہوگو فرزند سوم لیوپولد ریگزبرٹ، پدرش در اردوی ناپیلون سمت جنرالی داشت	لیسہ لوی لی گراند فارغ شدہ است.		۱۰ سالگی
11	حکیم جمال الدین بن یوسف بن زکی بن موید ملقب به جمال الدین و معروف به حکیم نظامی گنجوی	سفر کوتاہ مدت به دعوت سلطان قزل ارسلان به سی فرسنگی گنجہ کرد		

12	تولستوی	وی فاکولته حقوق	کشور های غرب به مدت ۵ سال	
13	سعدی		به عراق ، شام و حجاز	
14	ابوالمعانی میرزا عبدالقادر بیدل فرزند میرزا عبدالحق		شهر کتک مرکز اورپسه همار ماما یش میرزا ظریف	
15	دکتور عبدالاحمد جاوید میرزا عبدالصمد خان	وی فاکولته حقوق علم سیاسی	تهران، تاشکند برای ۳ سال، پاکستان و بعد از آن به لندن	

دوهمه برخه: پښتو برخه

۱. د بیکانه هیوادو د پښتو شاعران

کټه	د شاعر پوره شهرت	د زوکړنې پوره معلومات	د مړنې پوره معلومات	آثار او معلومات
1	بوريس اندريويچ ډرون معروف په ډرون	۱۸۰۵ م جرمني کی	۱۸۸۱ م	د ختيځ پوهنې په څانگه کې تحصيلات ترسره کړي دي. په ځوانۍ کې روسي ته تللي او د ژوند تر پايه په څارکوف او پترزبورگ په پوهنتونو کې د ختيځو ژبو تدريس چاري ترسره کړي دي. اثر: پښتو منتخبات لومړۍ په روسيه او بيا په کابل کې چاپ شو.
2	هانري جارج راورتي د پيتر راورتي زوی	۱۸۲۵ م دانگلستان د فل مت په ښارگوټي	۱۹۰۶ م	په ځوانۍ کې په هندوستان کې د انگریزانو په پوځ کې شامل شو. د پښتو لوی گرامر، پښتو انگریزي قاموس، انگریزي پښتو قاموس، قصي د ایسپ حکیم، د انجیل ژباړه، د پښتو اشعار و منتخبات او گلشن روه. د ریجه شما په سوی روسیای ۱۳۹۶
3	هنري والتر بیلو	۱۸۳۴ م د هند په نصیر آباد کې	۱۸۹۲ م	د انگریزانو په پوځ کې ډاکټر و. د امیر دوست محمد خان په وخت کې د د امیر له زوی حیدر خان سره په کندهار کې ملاقات کړی و. د امبالی په کنفراس کې د امیر شیرعلی خان ژباړونکی و. په ۱۸۸۶م تقاعد واخیست. آثار: پښتو گرامر، پښتو انگریزي قاموس، افغانستان او افغانان، د افغانستان قومونه، د افغانستان د قوم پیژندنې څیړنه.

4	جېز ډار مستتر	۱۸۴۹ م په فرانسه کې	۱۸۹۴ م	په پاریس تر دکتورا تر درجې لوړې زده کړې وکړې په ادبیاتو برخه کې. او بیا په هند کې د ژنیو څېړنو دنده وروسپارل شوه. نوموړی هغه ژبپوه دی چې دایې جوته کړه چې پښتو یوه لرغونې آریایي ژبه ده. آثار: پښتو څېړنې: پوهاند حبیبی او بېنوا پښتو ته ژباړلی، پښتو شعر هار و بهار د انگریزانو پر ضد ویل شوی دی.
5	ګابریل کولیت سیدونی	۱۸۷۳ م در فرانسې ختیځ د سن سور آن پوازی په سیمه کې	۱۹۵۴ م	لومړی د «کویته ویلار» چې یو ژورنالیست و واده وکړ او بیا د لوماتن ورځپاڼې له مدیر سره واده وکړ. د فلج په ناروغۍ اخته شوه. آثار: تاسو کولای شې چې ۱۵۷ ګڼه ۱۲ ټولګې ته مراجعه وکړې.
۲. د افغانستان شاعران او لیکوالان احوال				
کڼه	د شاعر پوره شهرت	پېړۍ	د زوکړنې پوره معلومات	د مړنې پوره معلومات
6	ابو محمد هاشم ابن الزید سروانی	۳ هـ ق	۲۲۳ هـ ق د هلمند په سروان	۲۹۷ هـ ق
7	سلیمان ماکو د بارک خان سبزی زوی وی	۷ هـ ق	د کندهار په ارغستان که اوسیدو	تذکره اولیاء چې په ارغستان که لیکلی دی. ۴ شاعران په کې ذکر شوی دی بیت نیکه، ملکیار غرشین، شیخ اسماعیل او شیخ بختیار دی.
8	داخوند درويزه	۱۰ هـ ق		مخزن الاسلام
9	یونس خیبری	۱۲ هـ		د رحمان بابا د پیروانو څخه وو، د شعرونو دیوان، او په ۱۳۵۵ لمريز کال د عبدالله بختانی چاپ او خپور شوی دی.
10	سید راحت زاخیلی			لومړی پښتون لیکوال چې اولین د لنډه کیسه لیکلی وه د کونډی نجلۍ. ۱۹۱۷ م

11	عبدالاکبر خان			۱۹۲۷ میلادی په عیسوی یو ډرامه لیکلی په نامه د ۳ یتیم لیکلی دی.
12	محمد هوتک د دواد هوتک زوی دی			پټه خزانه: لیکوال د خپل پلار په حواله د حلیمې خټک شعر بیان کړی دی. لومړنی مأخذ د کتاب، حلیمه خټک ژوند په کی بیان شوی دی.
13	ملا لتار		۱۱۶۱ هـ ق اصلی ځای سلمان یا شملان دی او عمر یې په هندوستان که تیرشوی	۱۱۹۰ هـ ق دیوان بشپړ شوی او ۱۳۶۷ هـ ق کال په کابل که چاپ شوی دی. غزلی، رباعی، قصیده ډوله نظمونه او مخمس لری.
14	شمس الدین		۱۱۸۰ هـ ق، ټول ژوند یې په هندوستان که وه.	د عمر آخر که خپل هیواد ته راستون شو کندهار
15	امیر کروړ د امیر پولاد سوری زوی		۱۳۹ هـ ق د غور په مندیش پاچا و	۱۵۴ هـ ق د پوشنج په جگړو
16	گل پاچا الفت د میر سیدجان پاچا زوی دی		۱۲۸۷ لمريز کال د لغمان عزیز خان کڅ په سیمه کی زیږیدلی	۲۶ لیندی په کال ۱۳۵۶ لمريز کال فوت او لغمان عزیز خان کڅ هدیره که بنڅ شو
17	پوهاند صدیق الله رښتین	۱۲۹۸ لمريز کال	۱۳۷۷ لمريز کال	او تر ۷۰ زیات علمی فعالیتونه کړي دي. د پښتو ادب تاریخ، پښتو گرامر، ژبېدود، د ژوند پلوشی، د ښکلا پلوشی، پښتو نثر هنداره، پښتني لارښود او نور...

18	محمد امين مشهور په ملنگ جان د ملک عبدالشکور زوی	۱۲۹۳ لمريز کال، ۳ کلن یتیم پاتی شوی	۱۳۳۶ لمريز کال د لړم په لسمه نيټه له خپل زوی سره دواجان	۱۵ کلنی يي شعر پيل کړ.
19	مولوی صالح محمد هوتک د محمد اکبر هوتک زوی	۱۳۰۷ هـ ق کندهار که زیردلی دی	۱۳۳۹ هـ ق مړ او د کندهار د حضرت جی بابا په هدیره که بنخ	یوه غوره تذکره د تذکرۃ الشعراء په نامه چه ۱۳۶۶ هـ کال چاپ شوی ده. چه په دی کی د سراج الدین هم لاس دی
20	قیام الدین خادم د ملا حسام الدین زوی	۱۳۲۵ هـ ق د ننگرهار په کامه کی	۶ سنبله ۱۳۵۸ لمريز کال په کابل که مړ او په خپله پلرني هدیره که بنخ شو	تر ۵۰ زیات چاپ او ناچاپ اثر لری. په منظومو آثارو کی دمرغلرو امیل، خاروان او نصوص الحکم او په منشور آثارو کی خیالی دنیا، نوې پنا، نوی ژوندون
21	عبدالرحمن بابا د عبدالستار زوی و د مومندو پښتنی قبیلې څخه و	۱۱ پیری ۱۰۴۲ هـ ق د پښتونخوا په بهادر کلی	۱۱۲۸ هـ ق او د پیښور د هزارخانی په لویه هدیره	لوی دیوان لری چه په پښتونخوا او افغانستان که څو ځله چاپ شوی دی دریچه شما به سوی روشنائی ۱۳۹۶
22	خوشحال خان خټک د شهباز خان خټک زوی دی	۱۰۲۲ هـ ق پښتونخوا په سرای اکوړی	۱۱۰۰ هـ ق د ۸۷ په عمر	د شعرونو دیوان، اشعارو کلیات، دستارنامه، بازنامه، طب نامه، فصلنامه، سواتنامه، فالنامه، اخلاق نامه، فراق نامه، فضل نامه، بیاض (پښتو تاریخ) او نور...
23	عبدالقادر خان خټک د خوشحال خټک زوی	۱۰۶۳ هـ ق د پښتونخوا پیښور په اکوړه خټک	۱۱۲۵ هـ ق	حدیقه خټک، یوسف زلیخا، نصیحت نامه، څلویښت حدیثونه، قصیده برده. گلدسته: ۸ باب لری. ۷ باب حکایتونه او آخر باب حکمتونه لری، ۱۴ حکایتونه، ۲۸ حکمتونه ژباړلی دی.

24	حليمه ختيك د خوشحال خان ختيك لور ده	۱۱ او ۱۲ هـ ق	۱۰۶۵ هـ ق په سرای اکوړی سيمه کی		
25	سکندر خان ختيك د خوشحال خان زوی دی		۱۰۶۸ هـ ق	۱۱۱۶ هـ ق کال، ځکه په دغه کال که دوه زامن منگل او انور مړه شوی	د اشعارو دیوان، د لیلی او مجنون مثنوی، شایلتنامه، پندنامه، یوسف او زلیخا. پارسی او عربی ژبو پوهیده
26	کاظم خان شیدا د افضل خان ختيك زوی، اشرف خان هجري لمسی، د خوشحال ختيك کړوسی		۱۱۳۵ هـ ق	۱۱۹۴ هـ ق	
27	زرغونه کاکړه د ملا دين محمد لور ده	۹ هـ ق وروستی او ۱۰ هـ ق په لومړيو	۱۸۸۴ هـ ق، د کند هار په پنجواڼي که اوسیدله		د سعدی بوستان کتاب په کال ۹۰۳ هـ ق ژباړه شوی دی. له سعد الله نورزی سره په نکاح شوه. ۱۳۹۶
28	میرمن حمیده د حضرت شاه لور ده		۱۲۹۷ لمريز کال په کنړ د شينکوړک سيمه کی	۱۵ وږی (جوزا) په کال ۱۳۳۹ لمريز کال او په کنړ د شينکوړک سيمه کی دفن شوله	د ماما زوی سره عبدالغفور سره په نکاح شوه
29	سید شمس الدين مجروح د حضرت شاه زوی و او د میرمن حمیده ورور		۱۳۲۳ لمريز کال په کنړ د شينکوړک سيمه کی	۱۳۸۱ لمريز کال په امريکا کی مړ شو او کنړ د شينکوړک سيمه کی دفن شو	منتخب شعرونه په ۱۳۳۷، یاد فریاد په ۱۳۶۳ دواړه په پيښور د پښتو ټولنی لخوا چاپ شوی ده. د عمر خیام د رباعیاتو پښتو ژباړه، پریشانه خوب دغه چاپ شوی ندی

30	بایزید روښان د قاضی عبدالله زوی په قوم اورمړ پښتون	۱۰ هـ ق	۹۲۶ هـ ق په هندوستان	۹۸۵ هـ ق د مغولی په وخت کی	خیر البیان، بایزید روښان د مسجع نثر لیکنی بنسټ ایښودونکی دی. پښتو، دری، عربی او هندي ژبو په ۴۰ بابونو تألیف شوی ده
31	پیر محمد کاکړ		۱۱۲۰-۱۱۳۰ هـ ق پښتونخوا-کاکړستان د ژوب د هندوباغ د سیمې د یعقوب کلی استوګن و.	۱۲۱۶ هـ ق په کندهار که چې د شاه ولی پر غاړه په لویه هدیره کی د حضرت جی صاحب زیارت ته نږدی	معرفت الافغانی: لاهور- کابل چاپ شوی دی او د سلیمان جی د احمدشاه بابا زوی وؤ لیکلی دی. دا شعارو دیوان: هند- کابل چاپ شوی د پښتو تاریخ: قلمی نسخه د امیر عبدالرحمن سره وه چه ملا محمد خان افغان نویس ته سپارلی وه. هدایت المبتدی، جنت نامه، قیامت نامه
32	عبدالرحمن پژواک د قاضی عبدالله زوی		۱۲۹۷ لمريز کال کله چې پلار یې غزنی که د قضاء دنده درلوده. د ننگرهار ولایت د سره رود ولسوالۍ اوسیدونکی و	۱۸ جوزا په کال ۱۳۷۴ لمريز کال پیښور که ومړ او په خپله پلرنی ټاټوبي خاوروته وسپارل شو	کلمه داره روپي، افسانه های مردم کابل، افغانستان کهن، عروج بارکزی ها، پیشوا، باغبان، زن از نگاه محمد صلی الله علیه وسلم، حدیث خون، بانوی بلخ، میهمن من او نور...
33	امیر حمزه شینواری د ملک باز خان میر خان زوی وی		۱۹۰۷ م مطابق ۱۲۸۶ لمريز کال په پښتونخوا د خیبر لوارګی سیمه کی	۱۳۷۲ لمريز کال د سلواغی ۲۹ نېټه، په پښتونخوا د خیبر لوارګی سیمه کی دفن شو	لیلی او مجنون چې په دی اثر فیلم جوړ شو او بمبې ښار په هندوستان کی ننداری ته وړاندی شو. نور آثار کولی شی چې په ۸۵ صفحه پښتو لسم ټولګی کی مطالعه کړی
34	عبدالغفار خان د بهرام خان زوی په پاچا خان مشهور او فخر افغان لقب نمانځل شوی		۱۸۹۰ میلادی په پیښور هشنغر د اتمانزو		۱۹۱۰م مدرسه د مولوی عبدالعزیز په مرسته، آزاد سکول په اتمانزو، پښتون مجله نشره شوه او د اصلاح افغانه په نامه غورځنگ جوړ کړ.

35	علامه پوهاند عبدالشکور رشاد د عبدالغفور خان زوی	۱۳۰۰ لمريز کال په کندهار کې	۱۱ ليندۍ ۱۳۸۳ لمريز کال او د کندهار پوهنتون په انگرې که ښخ شوی دی	ژبپوهنه، ادبياتو تاريخ، هنري نثر، ادبي فنون، غوره اشعار او نور کتابونه... لودۍ پښتانه، سوري پښتانه، د شمکنو ميا عمر، د پانی پت قهرمان، د خيرالبيان لغتونه، د پتي خزانې فرهنگ، د احمد شاه بابا ديوان غوره چان، لس مقالې او نور...
36	مير حسين د ميرويس خان نيکه زوی مشهور په شاه حسين هوتک	۱۱۱۴ هـ ق په زابل په سيوري سيمه کې	۱۰ برات ۱۱۵۱ هـ ق په مازنداران	د نورو معلومات لپاره تاسو کولای شې چې ۹۸ صفحه د ۱۱ ټولگې ته مراجعه وکړې.

ومن الله التوفيق

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library